

En historie til ettertanke.

AU direktør Lorentz Vogt

Bankdirektør Marcus Rubin i Nationalbanken i København var kjent som en av de menn der var mest fortrolig med Danmarks nyere historie. I sine studier til Københavns og Danmarks historie utgitt i 1892 forteller han om «englandernes bombardement av København og besettelsen av Sjælland».

«At Kronprinsen drog bort fra byen få dager før beleiringen hadde en væsentlig indflydelse både på hans og befolkningens stemning. Befolkningen manglet et centrum, en fælles lærer, der kunde rettede den, indgode den begejstring og avstivte dens motstandskraft. Kronprinsen paa sin side lopte maalestokken for hvad der kunde utrettes og skuffelsen gjorde ham ilter og uretferdig og hidrog stierligere til at skjerpe hans hiidslige forholdsværdier. Hans ærerike fremkaldte allmødelig misnøien og lite hjalp det, at bladene forklarede denne som et skjont uttrykk for savnet av den elskede fyrste, et savn der buede midnes ved tanken om, hvad hun utrettede for hovedstaden langt borte fra den. Man underlagte haade hans og herrens ophold i Holsten forfatningen og adjutantens velbehag ved at befinde sig derover og allmuens følelser kunde gi sig høist dñstiske og litt ærvelige uttrykk for det av Kongen indsatte autoriteter.

Da nu ferretellingens om kapitulationen hadde Kronprinsen, vakte hans hvile overgavelse hans høieste forbitelse. Enigen derav blev den første krigsrettsak mot Bergmann og hans kolleger i krigsretten, en sak der endte med, at forsvarets rigtligste ledere fradømtes ære, liv og gods. Den haardt og efter militærkyndig opfatning høist uretferdige dom — avslutning paa en efter juridisk opfatning uforsvarlig procedure — formidledes ganske vist saa væsentlig at den tilhvertfall ikke blev de paakjeldende til videre fysisk mæn. Men saken viste dog paa lite hyggelig maate trangten hos Kronprinsen til at ka-

te skylden paa generalene for de kvasusjoner, som forholdene og egen forblindelse hadde medført.

I samme retning gikk den anden saare bekjendte reissak fra hin tid, processen mot lensgreve Schulin, elatsraad de Cornisch og præsten Rønne, fordi de hadde paastått sig at ordne de av Engländerne i Kjøbenhavns amt foretagne utskrivninger av fødelister m. v. I mangel av egen svirghet hadde de for at forebygge plyndring og utskielser gjort det rigtig at paastå sig ansvar for rekrutteringens oplystelse og fordelingen av byrdene paa befolkningen efter dens forskjellige evne. Men Kronprinsen gjorde gjeldende, at de hadde «fungert som felkommisariat for flendens». Paa dette grundlag reistes der sak mot dem. De anklagede frikjendtes. Men saken forvoldte dem stor krænkelsete baade paa grund av anklagen, og fordi de hadde handlet i beste mening. Ideer gikk ut fra, at flenden ikke ville end ha ellers vilde gjøre, og befolkningen kom til at bli mindre. Deres optredet i utvilsomt ogsaa finde mange steder for til andre krige. Kun krigsretts sak forenes med den at det hvor man forutsatte at flenden har jellten den civile befolkning og den fiendtlige her, et ha der utgjør et forbindelse mellom de to parter, og hvor ogsaa den enkelte kun viger for den upålitelbare magtanvendelse.

Ytterligere heviser for at man ikke i begyndelsen tok saken paa den maate — her ophører det tidligere citat — nevner så Rubin utskillige eksempler på, hvorpå han fortsetter:

«Man kan forstå at Engländernes indestkommende optræden satte i omstøt. Men da de dog bort med flåten, påbegyndende hvad de ikke kunde medta og da man kjennem de utstedte strenge love og ukjennem saksanleggene fik følelsen av hvor dan den saa lojalt elskede fyrste saa paa tingene, fik den opinon mealt firk og blev den herskende der ingen grænse kjendte for sit raseri ved omtale av voldsdaaden og for hvilken enhver som helst forholdsregel, hvor dyrekjøpt den end kunde være, var god, naar den kunde tilføie skade. At nedleggelse indsigelse mot denne stemning blev fra nu av forgyves.»

er ikke nu mer enn 2/4 år siden frigjøringen. Det er naturlig om mange ikke ennå evner å se forholdene rolig an. Men det forhindrer ikke, at det kan være nyttig med en liten historisk parallell.

Som et eksempel på ophisselsen i København efter frigjøringen i 1807 kan nevnes en reppikkveksting i den da meget kjente danske avis «Nye Skildersers i Argangen 1807—1808. I nummeret for 20. oktober 1807 er der en artikkel, hvori oppfordres til stiftelse av en forening, hvis medlemmer skulde forplikte sig til aldri å lese noen engelsk bok, aldri mer å lule med en engelskmann, aldri mere å gjøre bruk av noe som var fremkommet på engelsk grunn». Dette motivertes med følgende: «Urettferdig har det angrepet våre fredelige kyster, grusomt har det drept våre barn i vuggen, våre avmerkede oldinger og kvinner, med mordertil har det ødelagt den vindpikkelige borgers art erhvervete eiendom, med voldsomme hånd har det bortført vår flåte, Danmarks eldste og stolteste eiendom.»

Slik var stemningen. Der var dog enkelte som også den gang bevarte sin ro. I samme blads nummer for 3. november svarer daværende fullmektig i finanskollegiet, Jørgen Herman Vogt. Han finner bladets reaksjon overfor engelskmennene naturlig, som fremkommet i pøbbelikkets opphisselse — men uforvarlig når den offentliggjøres etter ukers overveie.

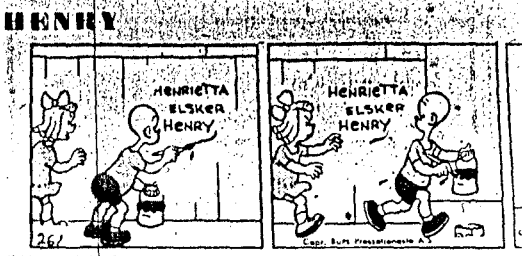
«Ved et slikt selvak vilde — skriver han — velkjendte oppdager og opfindelser gaa tap fordi det geni, hvis livsbærelse de skyldtes, var britisk. Skulde man trekke de videre konsekvenser måtte man ta lignende skridt overfor enhver nasjon, som krænket folkeret og menneskelighet. Realisationen vilde føre Europa tilbake til en barbarisk tidsalder.»

Selvom noe selskap til boikott av all engelsk ikke blev realiseret, vakte hans rolige innlegg ingen anklag. Bladets redaksjon kjørte dog visse innrommelser:

«Dersom patriotisme ikke består i å endte end at skyldte Engländerne huden fjeld, saa har man — skriver bladet — aldrig had bedre leilighet til at bli patriot end i denne tid. Der findes ogsaa skjellsyke folk, som noksom benytter sig av denne frihet og ordentlig koller deres tunge med denne behagelige nydelse. Bladet ser bulheten i noget av agitationen. Men mener dog, at alt engelsk må bortkastes: elvis det var mulig at det britiske Kartago, hvorfra al spild blandt stater, al ødelæggelse i Europa i ferdten ar har hat sit utspring ladt til videre kunde utalukes fra de Europæiske staters anvikem, saa vilde menneskesjæstheten maasse paa den ene side tape noget i sine fremskridt til kultur, men paa den anden side vilde den bli befriet for en hydro, der utspyr sin forgift over hele jorden, der undergraver hele statens lykke og betegner ethvert av sine skridt med blod.»

Slik så danskene dengang på det britiske rike.

Det danske oppgjør efter 1807 blev kostbart — men ialterlig billig i sammenhengning med det norske i dag. Den hele affære var jo, dess mindre. Frifinnelsen den gang av lensgreve Schulin, elatsraad Corninch og sogneprest Rønne viste det danske reitværens uavhengighet av den almeie opinon som av den regjeringens fyrstes ønsker. Den danskrettsprins hadde ønsket den fradpant ære, liv og gods. Den utnævnte kommisjon — nedatt i sakens anledning — frifant, i et ukjent øyeblikk, Frifinnelsen blev ordrettholdt i høiestet. Det blev en seier for dansk uavhengighet og danntigere er med dette stille av resultatet. Det er heller å opphissede tider, at domstolene har anledning til å vise, om de eller det rette domperand og det rette moralske anol.

DAGENS ANEKDOTE.

Måsbøll Bergner optrådte i lensere tid på Broadway i et apouende stykke som het «De to fruene, Carrols». Om stykkets virkning på publikum fortalte hun følgende:

«Efter enes kveld skreier dame-ne i salongen helt vakkert, når Geoffrey Carroll med mild i blakkert gjør sin dramatiske entre gjennom mitt soveroversovervindu. Men på ma-kneene, når damene er æstet og ikke har hverken øktemenn eller kavalerer som kan trøste og berolige dem, herer man ikke et kny.

Lord Gorell: Fortøerer

— Hvem arver pengene hans? spurte Farrant pluteelig.

— Unge Latham — med mindre han forandret sitt testamente uten å forholle mig om det, og det er ikke sannsynlig. Latham er hans nevø.

Farrant gikk bort til skrivepulten og tok op et brev som lå på den.

— Jeg har venlet med dette til Jes yrste mere, sa han rolig. — Det ser ut til å være til Dem.

— Til mig? Det er mr. Grimwades håndskrift, mr. Miggles! Det er et lokt brev. Han satte på sig brillene og loste helt det som var skrevet i det.

Skal De til stlandet og blir borte mandag 20. oktober må De stemme på forhånd.

Hvires Kontor i Tønsberg, «Tønsbergs Blad» 4. etasje gir alle oplysninger. Telefon 2041.

Dagens BRIDGE

LEIF CHRISTIANSEN

Man kan aldri være forsiktig nok. Det fikk Syd bliert erfare i dagens spill.

♠ E. D. 7
♥ 7, 5, 2
♦ E. D. Kn. 7, 6
♣ E. 6

♠ 9, 6, 4, 3, 2
♥ 8, 3
♦ D. 10, 8, 6, 3
♣ Kn.

♠ 10, 8, 6
♥ K, 6, 4
♦ Ingen.
♣ D. 10, 7, 5, 4, 3

♠ K. Kn.
♥ E. D. Kn. 10, 9.
♦ 8, 4, 2
♣ K, 8, 2.

Kontrakten var 6 hjerter fra Syd. Vost spilte ut kl. kn. Spillene slakk på bordet og trakk straks trumf. Pi-nen holdt og trumf skjedde katastrofen. Syd vilde nemlig ha 7 kreik og spille sig inn på bordet på ruter for å ta en ny finesse i trumf. Men ruterapillet sedal Ost. Han spilte kløver og nu sjøl Vest. Det fikk så ennu et stjensstikk i ruter og resultatet blev altså to beier.

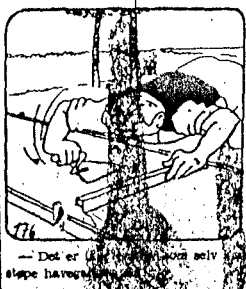
Hvis Syd utvilsomt vilde forsøke å ta syv trekk burde han spillt sig inn på syv hvor han bare har fem kort sammen med blindemann og ikke i ruter hvor han 6. Syd kunde vel ikke bekjempe seg til å sukke over sine egne honororer. Det tryggeste spillet er imidlertid å slå trumf ess efter den første heldige trumfinsesse. Selv med 4-1 står i trumf er det da temmelig umulig å bele kontrakten.

KENILWORTH

Neste dag møtte de to fyker bondelutt, som stod ved veikkert best. — Er De den rette mann? — Netop, vennen min, svarer beienke sig. og gutten gav ut tro. Gravinnen trodde det var i men Wayland, som ikke foratod merkelige trefelt, priste sig lyk- nu red og kunde komme forte.

Hans og Grete

— Det er... stappe harv...

KINO
Fra kl. 17 salg og til. nr. 1630

ANN

Kjærlighet

19 og 20. aug 30 ore.

ison

ordens nytt. om kintetur i est. Frnske tidpulsatlop a. m. n.

os interessé.

kommer

ino kino

«Paradis»

«Handlings-Paradis»

elder

HANSEN

tomtyr

3 stekeovner

ER

1125

Reahn

Reahn

1. 12. Dalen

1. 12. Dalen

1. 12. Dalen

Reahn

1. 12. Dalen

1. 12. Dalen

1. 12. Dalen

AELSON

nds- & Aksjemegler

skibde, hvalokster

1221 og 1222

1223

EINUNG

OBLIGASJONER

Det Beste

Det visnabber om i august

Helten fra Budapest

Svenske som reddet 10000 ungariske jøder fra den sikre død

Gift med eventyret

er beieingen om Martin degeiratsende som berolte opp med sin hastru tilbrakte en stor del av sitt liv til det mark.

Seksuell harmoni

Det er mange unge mennaker som tenr de ikke blir lykkelige i seg i sitt ekteskap best de ikke straks passer sammen

Krigens største blindmanøvre

Hvordan en genial oppfinnelse, narret tyskerne til å tro at invasjonen ville bli støtt inn langt fra det sted hvor de 600 radar-dekkede skip ligger seg inn til Normandias kyst.

Og mange andre, bl.a.:

- Fort opp om fort fraid
- Frimiddens ferielid
- Hus med jordvarmeapparat
- Hollywoods ukjente herter
- Fingerværkhet
- Hva som hendte i Hennes
- Diamantkongens rival
- Nye lover for tyske barn

Ialt 20 artikler.

100 SIDER - 75 ØRE

Det Beste